

GOSPIĆKA ZONA SUMRAKA JESEN 1991.

“Gospićem, koji je početkom rata bio, ali je i danas dobrim dijelom ostao zona sumraka, harali su eskadroni smrti. Ubijali su civile: Hrvate i Srbe, sve one koji im nisu htjeli biti podložni, sve one koji su im se suprostavljali, ne želeći sudjelovati u njihovom orgijanju koje nema nikakve veze s domoljubljem i obranom svetog ognjišta.”

*Milan Levar,
pripadnik HV*

* * *

“Za Gospić je bila naredba ‘etnički očisti’. Ubili smo direktora pošte, bolnice, vlasnike restorana i kojekakve druge Srbe. Ubojstva su izvođena metkom u čelo, jer nismo imali vremena. Ponavljam, iz vrhovništva je bila naredba da se smanji postotak Srba u Gospiću.”

*Miro Bajramović,
pripadnik Merčepove grupe “Jesenje kiše”*

* * *

“Naime, instrukcije za sve što je Tihomir Orešković radio - dolazile su iz Zagreba. Zato sam sam otišao u Zagreb sve to ispričati. Tek poslije sam shvatio kako sam bio naivan. Tužio sam dijete tati.”

*Zdenko Bando,
pripadnik Hrvatske policije*

IZDAVAČ: VERITAS

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: Savo Štrbac

ZAMJENIK GLAVNOG I ODGOVORNOG UREDNIKA: Radivoj Nikolić

SARADNICI: Biljana Trkulja, Danijel Milanković i Milorad Pribičević

ADRESA: Beograd, ul. Dečanska (M.Pijade) 8/4

TEL/FAKS: 011/3236-486

E-Mail: veritas@yubc.net

WEB: www.veritas.org.yu

GOSPIĆKA ZONA SUMRAKA

SVJEDOČENJA

SVJEDOK - MILAN LEVAR, rođen 1954. godine u Gospiću, 1991. bio zapovjednik diverzantsko izviđačke jedinice u Gospiću. Poginuo 28.08. ove godine u svojoj mehaničarskoj radnji u svojoj kući od eksplozivne naprave. Za ubicama se još traga.

"... Znete, moram vam nešto reći: jednom se dogodilo masovno ubojstvo Hrvata, noću u prvoj polovici listopada '91. godine. No, ne na crti razdvajanja, već u dubini na teritoriju koji smo mi kontrolirali. Po kazivanjima ljudi, četnici tamo nisu mogli doći i ubiti te Hrvate, kojih je bilo sedmero. Nakon toga - zaključite sada sami - uslijedio je pokolj nad Srbima. Istraga o tome zločinu naprasno je prekinuta...

Uglavnom, odmazda je uslijedila, i to velika, stradali su nedužni civili u Gospiću. U tim hrvatskim eskadronima smrti nisu bili samo volonteri, reći ću samo da su ljudi ovdje mijenjali imena, ubijali sebe, da bi se zaštitili i nekima dokazali. Onda možete pretpostaviti i to da su se morali dokazivati ubojstvima nedužnih i bespomoćnih civila. Reći ću vam da su ovdje ginuli i Hrvati, ali ne svaki put kako se misli, od srpskih granata. Sve zlo što su Gospićani radili, radili su pod pritiskom, pod silom. Sve zlo u Gospiću je došlo sa strane, ni **Norac** ni **Orešković** nisu oдавde, iz Gospića...

Osim Srba, potpuno je jasno da su ubijani i Hrvati. Znete li imena ubojica i žrtava, je li Vam poznato na koji su način ubijani?

- Sve se jako dobro zna. Imena i prezimena apsolutno su poznata. Osobno znam gotovo sve pojedinosti o ubojstvima svih civila, ne samo Srba, već i naših ljudi Hrvata. Ja sve znam, doslovno sve. Kad god hoću, mogu s tim izaći u javnost.

Pa što to onda ne učinite, zbog straha, možda?

- Ma kakvi, stvar je u tome da ne vidim javnog odvjetnika koji bi bio spreman to procesuirati. Da takav postoji, odmah bih krenuo sa svjedocima. Obzirom da nemam povjerenja u pravnu državu, zasad to ne mogu učiniti. Notorna je činjenica da pravna država već punih sedam godina spava...

Jeste li možda i sami bili svjedokom kakvog ubojstva, ili samo pričate na temelju tuđih kazivanja?

- Bio sam svjedok, na moje oči udavljen je jedan čovjek.

Gdje se to dogodilo, tko je ubojica?

- To se dogodilo u prostorijama **Tihomira Oreškovića**. To nije bilo jedino ubojstvo kojemu sam prisustvovao. Takvim postupcima, ubijanjima ljudi u prisustvu svjedoka, Orešković je za sebe vezao i one ljude koji ispočetka nisu bili za njega. Sada moraju šutjeti jer se boje.

Koga ste još upoznali sa svojim saznanjima o strašnim likvidacijama?

- Ne znam koga sve nisam. Hrvatski generali, primjerice, isto sve znaju. Hrvatske državne službe također sve znaju.

Jesu li štogod poduzeli?

- Ništa, sve zajedno su ignorirali...

Je li Vam poznato gdje su pokopani ubijeni civili?

- Ima više grobnica. Neke su zakopavali buldožerima, neke su pak bacali u septičke jame. Među tim vrlim Hrvatima, kako se to oni vole nazivati, bilo je i nekih koji su došli iz Haitija. Recimo tu imamo i Zombije: danas slikate grobnicu u kojoj su zakopali ljude, a sutra te grobnice više nema, jednostavno su ljudi nestali...

*Zanimljiv je slučaj ubojstva Srbina **Nikole Ivaniševića**, kojeg je, prema riječima svjedoka, priveo, a potom i ubio jedan visoki djelatnik Vojne policije iz Rijeke. Koliko o tom slučaju?*

... Da stvar bude još gora, taj je čovjek, premda Srbin, nosio uniformu hrvatskog policajca, u njoj je i uhićen ispred bolnice u Gospiću, a najvjerovatnije je, na žalost, i ubijen. Kada su ga uhvatili, Ivanišević je preko nekih svojih kolega uspio poručiti svom zapovjedniku **Ivanu Dasoviću** da je on uhićen od strane hrvatske vojne policije, pa neka intervenira za njega.

Je li Dasović to učinio?

- Nije, odbio je to, i njemu je poznata sudbina Nikole Ivaniševića, kao i **Željku Bolfu**, tadašnjem načelniku policijske postaje u Gospiću..."

Iz intervjua objavljenog u "Novom listu", 08. i 09.10.1997.

ŽRTVE

BAČIĆ NIKOLA, Gospić, vojnik, identifikovan;
BAJIĆ MANE, 1925. Gospić, civil;
BANJEGLAV TODOR, 1948. Gospić, civil;
BARAĆ DANICA, 1920. Gospić, civil;
BARAĆ DUŠAN, 1940. Gospić, civil;
BARAĆ RADOVAN, 1951. Gospić, civil, ident;
BEGIĆ ANKICA, Gospić, civil ;
BOBIĆ Gojko PETAR, 1957. Dabar, civil;
BOGDANOVIĆ STOJAN, Gospić, civil;
BOGIĆ RADE, Gospić, civil;

BULJ Jovo DANE, 1935. Gospić, civil;
BUNČIĆ SLAVKO, Gospić, civil;
BURSAĆ Ilija ANICA, 1920. Pavlovac - Gospić, civil;
ČOPIĆ PAJO, Gospić, civil;
ČUBELIĆ Ante MILAN, 1949. Smiljan - Gospić, civil;
ČUBRILO BOGDAN, Kruškovac - Donji Lapac, civil;
DIKLIĆ Đure RADMILA, 1946. Gospić, civil, ident.;
DOBROTA Vuje ĐURO, 1942. Biovičino selo - Knin, civil;
DRAGANIĆ BRANKO, 1948. Lički Osik - Gospić, civil;
DRAGANIĆ MILKA, 1912. Lički Osik - Gospić, civil;

- nastavak na slijedećoj strani -

GOSPIĆKA ZONA SUMRAKA

SVJEDOČENJA

SVJEDOK - BARAĆ MARICA,
ROĐENA 10.05.1962. U GOSPIĆU

"... Prvi konflikti su počeli 29/30.08.1991. godine kada su počele da padaju prve granate. U tom periodu počele su da se dižu u vazduh blizu mene, mesara, borbine trafike, pa kuće i garaže viđenijih Srba, negdje oko 20 objekata. Od ovog dana mi smo se spuštali u podrum sa drugog sprata. Nakon par dana su pozvali na posao, pa je moj muž **Radovan** pošao u poštu gdje je radio. Dana 16.10.1991. godine popodne, moj muž je došao oko 18.00 sati, bili smo u podrumu, pored nas je bio muž

ŽELJKO BOLF, - TADAŠNJI NAČELNIK
ODJELA JAVNE SIGURNOSTI PU GOSPIĆ

"... Nemam nikakvih spoznaja o ubojstvima civila niti sam u tome sudjelovao, ali sam s ostalim djelatnicima policije i dragovoljcima sudjelovao u obrani Like.

... Agresor se služio svim sredstvima, pa čak vjerojatno i ubacivanjem specijalno obučених diverzanata kojima je bio zadatak ubijati civile bez obzira na nacionalnost, kako bi unijeli paniku i strah među civilnim pučanstvom te diskreditirati Hrvatsku na međunarodnom planu..."

"Večernji list", 13.04.2000.

moje sestre **Mrkić Željko**, svekrva **Barać Danica**, prof. **Radmila Stanić** i **Luka Šulentić** gluho-njemi koji je stanovao u istoj zgradi. Tu večer oko 23.30 sati probudila nas je lupnjava jer smo ulaz zaključali, jer su u međuvremenu provaljivani stanovi, pa su kod nas u podrum pokušali da provale i vrata u prvu

prostoriju gdje su bili smješteni **Milica Smiljanić**, njen muž **Stanko**, djever **Milan**, svekrva **Bosiljka** i komšinica **Milka Lemačić**. Sada sam se sjetila, na nedjelju dana prije ovog događaja u te iste prostorije dolazili su **Bolf Željko**, zamjenik načelnika policijske uprave u Gospiću, **Miroslav Petry** direktor Zavoda za zapošljavanje, ali je prije rata imao funkciju osnivača HDZ-a u Gospiću, **Željko Žigić**, bio policajac u policijskoj upravi, prije toga neznam šta je radio i još jedan iz Perušića, mlađi oko 30 godina. Tada su navodno došli da nas obiđu, da vide da li nam navodno nešto treba, ali su zato dobro osmotrili prostorije i dobro zagledali koga sve ima.

Te večeri kada su provalili u podrum, ja mislim da im je **Milica Smiljanić** otvorila vrata, bilo ih je šest, neki sa maskama a neki bez maske na licu, tada su u **Milicu** uperili pušku u leđa i tražili od nje da ih vodi do **Baraća**, tj. u prostoriju u kojoj smo mi bili. Kada su ušli kod nas jedan mlađi bez maske predstavio se da je iz državne bezbjednosti, tada nisam nikog prepoznala, taj je prišao kod mene i pitao ko je majka djeteta pa sam ja rekla da sam ja, meni je rekao da ostanem, a ostali da se sprema da idu sa njim. Sa njim je otišao i gluho-njemi **Luka**, tako da ja nisam znala da su u drugoj prostoriji ostale **Milica** i njena majka, dok se **Luka** nije vratio do 01.30 časova. Sve što sam od **Luke** saznala je da su ih vozili kamionom kroz neki klanac u neku kuću. Prilikom pregleda dokumenata **Luki** su rekli da ne pripada toj grupi

pa su ga vratili.

Drugi dan sam prešla kod mame u ul. Rade Končara i tamo bila cijelo vrijeme isto u podrumu. Drugo večer iz tog podruma su nestali **Boro Marić** i **Branko Kuzmanović**, koji su otišli da čuvaju most i više se nisu vratili. Dana 17.10.1991. godine oko 10.00 sati od mame iz podruma su odvedeni **Stojanka Borić** i njen sin **Đorđe** star 9 godina, te **Marica Đukić**, ali **Stojanka** i sin su vraćeni, a **Marica Đukić** je nestala. Kasnije sam od **Stojanke** saznala da su je vodili u kasarnu u Perušić, da je vidjela sve te ljude te da im ne daju vode i hrane, da je u toj prostoriji bila slika više ljudi pobijenih bez glave, što je značilo da i te ljude čeka ista sudbina. Tada je naišao jedan čovjek i pitao je šta ona tu čeka, i da je puste...

Norac Mirko to je onaj čovjek koji se predstavio kao inspektor DB-a koji je ušao kod nas u podrum, kasnije sam ga

MIRKO NORAC, ROĐEN 1967. -
TADAŠNJI KOMADANT 118. BRIGADE HV

"...Odlučno tvrdim da u Gospiću nikakvih likvidacija nije bilo, ili makar za njih ne znam, poglavito ne organiziranih, kao što nam se nastoji imputirati..."

"Večernji list", 13.04.2000.

prepoznala na video kaseti kada je zapaljena kasarna u Gospiću. Na toj video kaseti vidio se **Norac** čiji lik nikada neću zaboraviti..."

Izjava data Stručnom timu za prikupljanje i obradu dokaza o izvršenim zločinima protiv čovečnosti i međunarodnog prava pri GŠ VJ, 09.06.1993. godine u Beogradu

ŽRTVE

ĐAKOVIĆ Miloš DRAGAN, 1950. Mogorić - Gospić, vojnik;

ĐUKIĆ ĐOKO, Gospić, civil;

ĐUKIĆ MARICA, Gospić, civil;

ĐUKIĆ SAVA, Gospić, civil;

GAJIĆ Ilija NIKOLA, 1933. Raduč . Gračac, civil;

GNJATOVIĆ Marko MARIJA, 1971. Gospić, civil;

GRUJIČIĆ Đure MILE, 1922. Mlakva - Gospić, civil;

HINIĆ Stevo GOJKO, 1949. Debelo Brdo - Korenica, civil;

IGRIĆ NEDELJKO, 1951. Gospić, civil, ident.;

IVANČEVIĆ BRANKO, Otočac, civil;

- nastavak na slijedećoj strani -

GOSPIĆKA ZONA SUMRAKA

SVJEDOČENJA

SVJEDOK - IVAN DASOVIĆ,
TADAŠNJI ŠEF GOSPIĆKE POLICIJE

"... Kad je u prosincu 1991. u Gospiću pokrenuta istraga pod vodstvom **Smiljana Reljića**, u uredu **Josipa Manolića**, šefa

SMILJAN RELJIĆ - TADAŠNJI ŠEF
KRIMINALISTIČKE POLICIJE MUP-a RH

"Oko Gospića se dosta priča isplelo. Ono što se ondje događa još je u fazi ispitivanja. Naime, sve što se događalo u Gospiću zahtjeva temeljitu istragu. Tamo je učinjeno dosta stvari koje mi nikako ne možemo smatrati normalnim..."

Činjenica je da su tamo određene osobe nestale, raspoložemo s određenim indicijama, s nekim leševima kao dokazom da su neki ljudi ubijeni, ali kako su izgubili život, još ne možemo reći...

Što se tiče Oreškovića, on je čovjek koji je na čelu operativnog štaba i osoba oko koje se mnoge stvari vrte..."

Januar 1992.

Iz članka objavljenog u
"Večernjem listu", od 15.09.2000.

Ureda za zaštitu ustavnog poretkta, našli su se tadašnji šef gospićke policije **Ivan Dasović** te šef tamošnjeg SZUP-a **Mirko Kasumović**. Dasović je Manoliću u vlastoručno napisanoj izjavi opisao dio likvidacija:

'Dana 16. 10. 1991. godine

oko 20.30 sati u Operativnom štabu održan je sastanak na kome je bilo prisutno više osoba. To su bili **Orešković Tihomir**, **Dasović Ivan**, **Rukavina Ivan** (pomoćnik načelnika), **Kasumović Mirko** (načelnik Centra SZUP-a), **Premuz Jure**, **Krešo** (bolničar), **Marković Ivica** (upravitelj zatvora), **Bolf Željko**, **Norac Mirko** (komandant brigade) i još jedna osoba. Norac je saopćio prisutnima da treba izvršiti zadatak i likvidirati grupu Srba, i tko nije sposoban da se odmah izjasni. Pošto je rečeno da se treba izjasniti gospodin Rukavina je pitao gospodina Oreškovića što to znači a tada su se već svi podigli i čekali odlazak na mjesto koje nitko nije znao. Krenulo se sa više vozila a kolonu je mislim vodio Krešo. Dolaskom u šumu izašli su svi iz vozila i čekali oko 5 - 10 minuta kada je došao vojni pincgauer. Iz istoga su vojnici iskrcavali osobe kojih je bilo između 10 - 15. Tada je naređeno da svi pucaju po tim osobama...

Prilikom pucnjave ja sam opalio 2 metka u blizini grupe od koje sam bio udaljen 7 - 10 metara, a ostale metke izbacio iz okvira u travu i blato pokraj puta gdje smo bili. Nisam uopće gađao u ljude, već prema zemlji budući je bilo neorganizirano, ali

Norac je vikao: **Pucaj, pucaj, tko to još nije pucao'.**"

Pismo objavljeno u "Feral Tribunu", aprila 2000. i "Večernjem listu", 15.09.2000.

SVJEDOK - MIRO BAJRAMOVIĆ,
PRIPADNIK MERČEPOVE JEDINICE
"JESENJE KIŠE"

"... Zovem se **Miro Bajramović** i direktno sam odgovoran za smrt 86 ljudi. S tom činjenicom navečer zaspim i ujutro se budim, ako zaspim. Svojom sam rukom ubio sedamdeset dvoje ljudi, među njima je bilo i devet žena. Nismo pravili razliku, ništa nismo pitali, oni su za nas bili četnici i neprijatelji. Najteže ti je zapaliti prvu kuću i ubiti prvog čovjeka. Poslije sve ide po šablonu. Znam imena i prezime svih ljudi koje sam ubio..."

U to se vrijeme ovako razmišljalo: ubi Srbina dijete, jer on niče na minus dvadeset. U ono vrijeme uopće nisam imao osjećaj da su Srbi ljudi kao i mi, da su i oni nečiji očevi, braća, djeca...

Moju grupu su činili **Siniša Rimac**, **Miroslav Mriševac**, **Miljenko Zadro**, **Igor Mikula** i mala **Gordana**, čije prezime nikad nisam upamtio..."

Iz intervjua objavljenog u
"Feral Tribunu", septembar 1997. godine

ŽRTVE

IVANIŠEVIĆ MILAN, Gospić, civil;
IVANIŠEVIĆ Rade NIKOLA, 1955. Gospić, civil;
JANKOVIĆ MILICA, Gospić, civil;
JANKOVIĆ STEVO, Gospić, civil;
JELINIĆ Vase VASO, 1940. Bobodol - Drniš, civil;
JOKIĆ Milana MILOJKO, 1945. Gospić, civil;
JOVIČEVIĆ MILUN, 1960. Medovine - Ivanjica, vojnik, ident.;
KALANJ ĐORĐE, 1939. Gospić, civil, ident.;
KALANJ MIRA, 1947. Gospić, civil, ident.;
KLJAJIĆ Petar SIMO, 1931. Gospić, civil;
KORDIĆ MILORAD, Gospić, civil, ident.;
KORICA DANE, 1943. Gospić, civil, ident.;
KOVAČEVIĆ MILAN, Gospić, civil;
KRAJNOVIĆ Dušan MILICA, 1928. Gospić, civil;
KRAJNOVIĆ NEDO, 1961. Gospić, civil;

KRAJNOVIĆ Mile SIMO, 1924. Gospić, civil;
KUPREŠANIN Petar MILAN, 1961. Gospić, vojnik;
KUZMANOVIĆ BRANKO, 1938. Gospić, civil, ident.;
LAZIĆ Milan PETAR, 1949. Gospić, civil, ident.;
LONČAR Dmtar SOFIJA, 1940. Karlobag - Gospić, civil;
MAŠIĆ MILAN, 1924. Gospić, civil;
MAŠIĆ NIKOLA, 1926. Gospić, civil;
MAŠIĆ RADOVAN, 1902. Gospić, civil;
MAŠIĆ SOKA, 1926. Gospić, civil;
MALJKOVIĆ Stojan KOŠOVKA, 1913. Mogorić - Gospić, civil;
MANDIĆ Đukan MOMČILO, Gospić, civil, ident.;
MARIĆ BORO, 1941. Gospić, civil;
MAZINJANIN Ljuban DUŠAN, 1957. Pecka - Vrginmost, vojnik, ident.;

- nastavak na slijedećoj strani -

GOSPIĆKA ZONA SUMRAKA

SVJEDOČENJA

SVJEDOK - MILICA SMILJANIĆ,
ROĐENA 1949. U DIVOSELU -
GOSPIĆ

"... Noću 28/29. avgusta 1991. godine oko 01.00 časova poslije ponoći počelo je granatiranje Gospića od strane JNA, i od tada je grad bio blokiran.

Nismo se smjeli kretati ulicama jer se stalno pucalo, po gradu su bili postavljeni hrvatski snajperisti, čak i na katoličkoj crkvi. Pošto je naš stan petstošesto metara od kasarne vidjela sam da je iz nje kuljao plamen,

**TIHOMIR OREŠKOVIĆ - TADAŠNJI
TAJNIK KRIZNOG ŠTABA U GOSPIĆU**

"... Nikad u životu nisam nikoga ubio, niti zapovijedio ubojstvo, i doista ne znam zbog čega me se sada optužuje..."

"Večernji list", 13.04.2000.

nakon toga je pogođen i SIZ mirovinsko - invalidskog osiguranja. U gradu je nastala pucnjava pa se moja porodica sakrila u WC, pošto nam je tu bilo najsigurnije, a ujutro smo se sklonili u sklonište. Prilikom te pucnjave čuli su se glasovi, među kojima sam razaznala i glas **MATIJE zv. "IFAN"**, koji je prije rata kopao grobove i opljačkao hrvatsku grobnicu, kako viču 'Hvataj ih, tuci ih, majku im srpsku'. Kada smo se smjestili u sklonište, ja sam otišla da se javim u hotel 'Jadran', gdje su me dočekali riječima 'Gdje su ti četnici, što ti ne pomognu', nakon čega nam je Srbima skrenuta pažnja da

dolazimo srijedom radi javljanja. Tada je u hotelu 'Jadran' smješteno oko 300 MUP-ovaca a u kasarni oko 300 Šiptara. Hvatili su i izvozili starce i djecu van grada, a Srbima je zabranjen izlazak iz grada, a ako bi se neko i ubacio on je bio ubijen na putu za Karlobag. Među tim ljudima stradali su **Igrić Nedeljko** iz Divosela, bio oženjen Hrvaticom po imenu Ružica sa kojom je išao Miletić, brat po majci Kati od 'Ifana', stanovali su u ul. Vlade Kneževića u centru grada, zgrada zvana 'Uglovnica'.

Nakon par dana premjestili smo se u podrum kod moje svekrve Smiljanić Bosiljke u ulici Vlade Kneževića br. 4.

Noću 16. oktobra 1991. godine u 23.30 sati u sklonište su upali naoružani ljudi sa maskama na licu, sem **Rožić Milana**, zv. '**Roke**', Hrvata iz Gospića, koji nije imao masku. Prepoznala sam i **Matiju zv. 'Ifan'**, komšija, koji je bio poznati kriminalac u Gospiću, **Bolf Željka, Žigića**, brat mu je bio mesar, **Petry Miroslava** (glavni organizator), ispalili su jedan metak i rekli 'Četnici ustajte'. Tada me je 'Ifan' uhvatio za rame i bacio ispred i rekao 'Mico tražim Baraća'. Nakon 10-ak minuta izašla je majka Baraća i tražila da nju vode a ne njenog sina. Pošto su mene odjurili u podrum, muža sam vidjela na stepeništu, iako sam molila da ga puste jer je bolestan, njega i ostale ljude koji su bili u podru-

mu odveli su u nepoznatom pravcu, tako da smo u podrumu ostale **ja, moja svekrva, Lemajić Milka, Barać Marica** i njena kći **Jelena**...

Dva dana prije odvođenja Srba iz skloništa, 14. oktobra 1991. godine u sklonište je dolazio čelnik Gospića i glavni osnivač HDZ-a u Gospiću **Miroslav Petry**, šef policije **Bolf, Žigić** (Srbin ali hrvatski policajac) i još jedan kojeg nisam prepoznala, vidjeli su koga ima u skloništu i tražili od nas da

**IVAN VEKIĆ - TADAŠNJI MINISTAR
UNUTRAŠNJIH POSLOVA RH**

"... Policija nije prikrivala nikakve zločine, ako ih je bilo. Sve o slučaju Gospić u arhivi je MUP-a..."

"Večernji list", 13.04.2000.

pred novinarima koje bi oni doveli izjavimo da nismo ugroženi...

O mužu sam se raspitivala sve do 09. novembra kada sam na intervenciju Hrvata **Devčić Jure**, bivšeg direktora 'Jadrana', koji je bio naš prijatelj, dobila dozvolu za putovanje od Gospića do Zagreba. Prilikom odlaska u vojnom štabu u ul. Kate Pejinović br. 35 vidjela sam u uniformi MUP-ovca **Ivicu Markovića, Krbavac Mirka, Bašić Matu**..."

Izjava data Stručnom timu za prikupljanje i obradu dokaza o izvršenim zločinima protiv čovečnosti i međunarodnog prava pri GŠ VJ, 09.06.1993. godine u Beogradu

ŽRTVE

MILANKOVIĆ STEVO, Gospić, civil;
Miščević Karlo Marija, 1939. Gospić, civil;
Miščević Petar Nikola, 1941. Smiljan - Gospić, civil;
MRKIĆ ŽELJKO, 1951. Gospić, civil, ident.;
ORLOVIĆ Dušan Mileva, 1949. Karlobag - Gospić, civil, ident.;
ORLOVIĆ Luke Miloš, 1940. Karlobag - Gospić, civil, ident.;
OSTOJIĆ Miodrag, Gospić, vojnik, ident.;
PANJEVIĆ Ljubica, 1916. Gospić, civil;
PANTELIĆ ANĐA ž. Milana, 1940. Gospić, civil;

PANTELIĆ MILAN, 1934. Gospić, civil, ident.;
PANTELIĆ MIRJANA, 1969. Gospić civil;
PAVLICA ĐURO, Gospić, civil;
PAVLICA Đuro JANKO, 1931. Karlobag - Gospić, civil;
PAVLICA MILAN, Gospić, civil;
PAVLICA MILORAD, Gospić, civil;
PAVLICA NADA, Gospić, civil;
PAVLICA NIKOLA, Gospić, civil;
PAVLICA SOKA, Karlobag - Gospić, civil;

- nastavak na slijedećoj strani -

GOSPIĆKA ZONA SUMRAKA

SVJEDOČENJA

SVJEDOK - ZDENKO BANDO,
TADAŠNJI PRIPADNIK GOSPIĆKE
VOJNE POLICIJE

"Tko je odgovoran za ubijanje civila u Gospiću potkraj 1991. godine?"

- Zaključite sami: Vojnu policiju u Gospiću osnovao je **Ante Karić**, šef Kriznog štaba gdje je **Tihomir Orešković** bio tajnik, a civile je odvodila vojna policija. Šef vojne policije tada je bio **Stipe Rukavina - Revan**.

Kako je moguće da je vojna policija privodila civile?

- Da, to je čudno. Ja nisam sudjelovao u hapšenju po Gospiću, ali jesam u onome koje se događalo u Karlobagu. Hapsili smo ih po spisku koji nam je bio dostavljen, a dobili smo ga od zapovjednika jedinice vojne policije **Jure Tomljenovića**. On je vodio akciju uhićenja Srba po Karlobagu. Spisak je dobio od zapovjednika gospićke vojne policije **Stipe Rukavine - Revana**, a ovaj od Kriznog štaba u Gospiću.

Tko je sastavio taj spisak?

- Spisak Srba u Karlobagu potpisao je tadašnji inspektor gospićke policije **Željko Jažić**. On je bio komandir milicije u Karlobagu u vrijeme bivšeg sustava, a bio je to i u ovom sustavu dok nije prebačen u Gospić. Od koga je on dobio taj dokument - ne znam.

Tko su bili ljudi čija su imena bila na tom popisu?

- Srbi.

Prema kojem kriteriju su se tu našli?

- Na spisku su bila navedena imena i prezimena svih Srba u Karlobagu, a bila su zaokružena samo neka. E, mi smo hapsili

samo one koji su bili zaokruženi. Uhitili smo tada osam ili devet ljudi, utrpali smo ih u kamion, a odveo ih je nekamo pripadnik druge jedinice, kojega su zvali **Čafe**. Ne znam gdje su ti ljudi završili. Kad je **Jure Pavlić**, zapovjednik civilne policije u Karlobagu čuo da vojna policija hapsi ljude, došao je vidjeti što se zbiva. Tada mu je Jure Tomljenović pokazao spisak prema kojemu smo hapsili i nakon toga Pavlić više nije imao primjedbi. Mislim da je u tim egzekucijama uglavnom stradala srpska sirotinja, oni koji nikome nisu bili ništa krivi, pa nisu našli za shodno od bilo koga bježati. One koji su radili u tajnim službama i tlačili Hrvate u bivšem sustavu - njih se nije previše diralo. Iznimka su bili gospićki suci. Vjerojatno su stradali zato što su previše znali i što su neke Hrvate, koji su došli na utjecajna mjesta, mogli prikazati u lošem svjetlu.

Sjećate li se imena ljudi koje ste uhitili?

- Ne svih. Sjećam se, recimo, muža i žene **Orlović**, pa jednoga bivšeg policajca, nekog **Janka**, pa **Soke**, koja je također radila u policiji, mislim da je bila spremačica...

S obzirom da ste neko vrijeme bili zapovjednik vojne policije, jeste li o onome što ste vidjeli i doživjeli izvijestili nekoga u Zagrebu?

- Jesam, itekako. Potkraj 1991. sukobio sam se s **Tihomirrom Oreškovićem** i **Mirkom Norcem**, otišao sam u Zagreb i završio u Jurjevskoj ulici kod **Josipa Manolića**. Tamo sam ispričao sve što se događa, ali

sam, prema reakcijama, zaključio da u Zagrebu već sve znaju. Nitko se zbog onoga što su čuli od mene nije usplahirio niti ustručao. Na temelju toga što sam kazao oni su sročili neku izjavu i dali mi da je potpišem. Međutim, odbio sam je potpisati, jer je dio onoga što sam ispričao bilo izmijenjeno. Stoga sam sjeo i sam napisao izjavu...."

Iz intervjua objavljenog u "Tjedniku", od 19.09.1997.

"...imate li još kakvih saznanja o ubojstvima Hrvata, a da se ne može reći da su to učinili četnici?"

- Imam. Nad dvije hrvatske obitelji, **Hećimović** i **Pocrnić**, izvršen je masakr, u listopadu 1991. godine. to se dogodilo kod Perušića, na Lipovoj glavici. Oni su izmasakrirani, a iz kuće nije opljačkano baš ništa. Prilikom obdukcije, kojoj sam osobno prisustvovao kao kriminalistički tehničar iz VP-a, kod jedne žrtve pronađena je veća količina DEM, čime se isključuje mogućnost da su te osobe ubijene iz koristiljublja, od strane četnika. Indikativno jest da je Orešković, kada su policajci trebali slučaj obraditi, to stopirao! Istraga je njegovom zabranom naprasno prekinuta i nikad nije završena! Pobijeno je sedam osoba...

A po Vama su idejni tvorci...

- Evo vam te liste još jednom: **Tihomir Orešković, Mirko Norac, Milan Čanić - Bićo**. Oni su krivci..."

Iz intervjua objavljenog u "Novom listu", od 14.10.1997.

Ž R T V E

PAVLOVIĆ MILAN, Gospić, civil;
PAVLOVIĆ MILKA, 1932. Gospić, civil;
PEŠUT ILJA, Plaški, vojnik, ident;
PEJNOVIĆ MIĆO, 1948. Gospić, civil;
PEJNOVIĆ MILAN, 1920. Gospić, civil;
PLEČAŠ Nikola MILAN, 1946. Gospić, vojnik, ident.;
POČUČA MILKA, 1915. Gospić, civil;
POPOVIĆ BOŠKO, Gospić, vojnik;
POTKONJAK BOJA, 1921. Gospić, civil;
POTKONJAK BRANKO, Gospić, civil;
POTKONJAK MILICA, 1950. Gospić, civil;

RADIĆ Rade PANTELJA, 1930. Gospić, civil;
RADMANOVIĆ Iso MILICA, 1950. Gospić, civil;
RADMANOVIĆ Petar GOJKO, 1946. Gospić, civil;
RADOVIĆ ANKA, 1934. Gospić, civil;
RADOVIĆ DRAGAN, 1932. Gospić, civil;
RAJČEVIĆ Đuro BOGDAN, 1948. Gospić, vojnik, ident.;
RAKIĆ Nikola DRAGAN, 1960. Gospić, civil;
SERDAR Mile NIKOLA, 1903. Široka Kula - Gospić, civil;
SMILJANIĆ MILAN, 1947. Gospić, civil;

- nastavak na slijedećoj strani -

GOSPIĆKA ZONA SUMRAKA

DOKUMENTI

SLOBODAN BUDAK, ADVOKAT

"... Ja sam već 31. listopada 1991. najprije telefonski, a odmah zatim i pismom, od tadašnjeg zamjenika ministra unutarnjih poslova **Ivana Jarnjaka** tražio da hitno utvrdi zašto je i kamo 25. listopada odveden M. M. iz svoga doma u Karlobagu, za što me opunomoćila njegova kćer Lj. M., a pritom sam Jarnjaku još naglasio da su istoga dana iz svojih domova još odvedeni i M. V. te S. B., a nekoliko dana ranije, odnosno u noći 16. na 17. listopada, M. O., M. O., J. P. i S.L., pri čemu je svima bilo zajedničko da su bili Srbi.

Za odvedene se tada pretpostavljalo da su ubijeni negdje na Velebitu, a tu je pretpostavku, prema mišljenju Budaka, potvrdio nalaz mrtvih tijela trojice muškaraca pokraj ceste za Crni Dabar na Velebitu...

Tijela su obducirana u gospićkoj Općoj bolnici i pokopana na privremenom groblju u Rosuljama između Gospića i Smiljana. Stoga sam 16. prosinca dopunio kaznenu prijavu tražeći da Tužiteljstvo utvrdi identitet mrtvaca i uzrok smrti ako to nije učinjeno. Još jednu kaznenu prijavu podnio sam 10.02.1992. pa je iz obje prijave slijedilo da je u dva navrata iz svojih domova odvedeno sedam osoba srpske nacionalnosti te da su nakon odvođenja iz Karlobaga ubijene. Međutim, ni Javno tužiteljstvo, ni gospićki tužitelj, niti Jarnjak, nikad me nisu izvijestili o tome jesu li postupili prema prijavama, te jesu li utvrdili činjenice i otkrili počinitelje. Nakon šest godina od podnošenja prijave, 25.10.1997., ponovno sam zatražio

odgovor Državnog odvjetništva, tim više što su u međuvremenu u medijima neke osobe, među kojima i one koje su sudjelovale u uhićenjima, iznijele mnogo činjenica dovoljnih za pokretanje kaznenih postupaka protiv nekoliko pojedinaca. Primjerice, imenom je spominjan zapovjednik akcije uhićenja i odvođenja sedmorice Srba, te jedan od egzekutora koji i danas živi u Gospiću. Nakon toga pisao sam još nekoliko puta, da bi mi konačno **Pavao Rukavina** prije dvije godine odgovorio kako je prijavu protiv policajca S. H. odbacio zbog nedostatka dokaza, iako su ga prepoznali kada je odvodio ljude, a drugu je prijavu zadržao u evidenciji do otkrivanja počinitelja - ogorčen je odvjetnik.

Slobodan Budak danas je siguran da je razlog odvođenja Srba iz Karlobaga bio istovjetan razlogu odvođenja u Gospiću...

Tako se zastrašivalo Srbe kako bi ih se istjeralo iz Hrvatske..."

Iz intervjua objavljenog u "Večernjem listu", 23.04.2000.

PISMO ANTE KARIĆA, PREDSEDNIKA KRIZNOG ŠTABA ZA GOSPIĆ I LIKU, FRANJI TUĐMANU

"...Kada sam zadnji put bio u Zagrebu, susreo sam gospodina **Pericu Jurića** koji me je pitao što radi **Tihomir Orešković** kod mene. Odgovorio sam da je tajnik u Operativnom štabu. On mi je rekao da ga tjeram od sebe. 'To je lopov i gadan čovjek. On ti je član HDP-a kod **Štedula**. On ti je radio za Udbu u emigraciji. To je najpokvareniji i najopasniji čovjek među

emigracijom. Sklon je svemu i opasan za ubojstva.' **Orešković Petar, Milković Ivan, Kasumović Mirko**, koji Tihomira Oreškovića dobro poznaju, kažu da je to opasan čovjek za likvidaciju ljudi. Oni su bili dobri s njime, ali kažu da je neuračunljiv i ne žele imati s njim posla. On je u Gospiću okupio oko sebe istomišljenike, najokorjelije ustaše iz Gospića, emigracije (tj. sinove očeva koji su poginuli kao ustaše) te članove HOS-a, koji su u jedinici kod Gospića. Riječju, 'Orešković je sastavio Vojnu policiju od najvećih kriminalaca i sinova ustaša.' 'To je npr. **Štimac, Ivica (Ikača)**, otac mu je ubijen kao ustaša 1942. godine. **Stipe Rukavina**, koji je došao iz Australije, neki **Leo** iz Amerike, sin jednog najekstremnijeg emigranta. To su većinom sinovi ustaških koljača. U Gospiću se povezao s **Tomljenović Krešom**, medicinskim tehničarem, koji je u sadašnje vrijeme u Gospiću propagirao ustašku ideologiju. Prema mom saznanju dotični Tomljenović daje Tihomiru Oreškoviću imena onih koje treba likvidirati. Nestanak Srba u Gospiću sigurno je njegova organizacija, i to je prema mojoj procjeni učinjeno dok smo ja i pukovnik Čavar bili u Zagrebu od 16.10. do 23.10.1991., a to vidim iz onog telefaksa u kojemu stoji da su dotične osobe nestale 17.10.1991. 'Načelnik službe za zaštitu ustavnog poretka u Gospiću **Kasumović Mirko** kaže da bi ljudi kazali, ali da se boje da će biti likvidirani'..."

Pismo datira s kraja 1991. godine, objavljeno u "Feral Tribjunu" 22.09.1997. godine

ŽRTVE

SMILJANIĆ STANKO, 1938. Gospić, civil, ident.;
STANIĆ Vaso MARIJA, 1932. Vrebac - Gospić, civil, ident.;
STANIĆ Jovana RADMILA, 1939. Divoselo - Gospić, civil, ident.;
STOJANOVIĆ Mićo NIKOLA, 1926. Gospić, civil;
SVILAR Ili PETAR, 1947. Kozjan - Korenica, civil;
ŠTULIĆ BRANKO, 1935. Gospić, civil, ident.;
ŠUPUT BOGDAN, 1937. Gospić, civil, ident.;
TOMIČIĆ Marko Boško, 1953. Gospić, civil;

TREŠNJIĆ Mile NEBOJŠA, 1954. Divoselo - Gospić, civil;
TRIFUNOVIĆ LJUBICA, 1941. Karlobag - Gospić, civil, ident.;
UZELAC MILAN, 1918. Medak - Gospić, civil;
UZELAC Milan ĐURO, Gospić, civil, ident.;
UZELAC VID, Gospić, civil;
VESELINOVIĆ Savo BRANKO, 1958. Gračac, civil;
VRANEŠ BORKA, 1939. Gospić, civil, ident.;

- nastavak na slijedećoj strani -

GOSPIĆKA ZONA SUMRAKA

DOKUMENTI

IZVJEŠTAJ RIKARDA PAVELIĆA,
DJELATNIKA UREDA ZA ZAŠTITU
USTAVNOG PORETKA RH, ŠEFU
UREDA JOSIPU MANOLIĆU

"... 'Situacija u Gospiću je napeta. Gradom vlada strah. Svakim danom se pronalaze novi leševi. Neslužbeno se barata brojkom od oko 100-150 likvidiranih osoba, većinom Srba, ali i Hrvata. Pljačkaju se kuće, hrvatske i srpske'..."

Sve se to dovodi u svezu s vojnom policijom koja je zloupotrebila ingerencije mjerodavnih organa. **Orešković** je uzeo gotovo apsolutnu vlast pomoću ljudi koje je okupio oko sebe. Ti ljudi su vrlo sumnjivih kvaliteta, moralnih i intelektualnih. Za većinu ljudi koji su likvidirani (najveći dio navodno u Perušiću), postoje svjedoci da ih je uhapsila vojna policija, odvela u Perušić i drugdje, gdje im se gubi svaki trag. Odvođenja su gotovo svakodnevna, kao i pronalazjenja novih leševa. Orešković šalje ljude u sve civilne i vojne strukture koje je prije vrbovao za sebe. Policija ne može raditi svoj posao što može dovesti, ako se njega hitno ne natjera iz vojne policije, do velikog obračuna s jedne strane policije i strukture oko njega, Oreškovića - Vojne policije.'

U 'Izvještaju' se ilustrira primjerom iz Karlobaga: 16.10.1991. u Karlobagu na kontroli policije prošao je TAM 101 i Stojadin. Predstavili su se kao vojna policija, prepoznat je **Tomljenović Jure**. Nakon pola sata vozila su vraćena prema Gospiću. U Karlobagu od tada nema 5 ljudi,

među kojima i **Miloš i Mileva Orlović**. To se događa svakodnevno...'

'Vrlo opasan čovjek za legalnu vlast. Hitno ga udaljiti sa više mjesta gdje može djelovati (...) Eventualno samom njegovom pojavom u Gospiću nastali bi sukobi, likvidacije i totalna konfuzija. Hitno mu zabraniti svaki kontakt s Gospićem pa i telefonski. Za grad je isto toliko opasan kao i četnici. Na svoje ruke primao je novac i oružje izvana što je dolazilo (...) Vrlo opasan čovjek maknuti ga što dalje.

Zagreb, 20.12.1991."

Objavljeno u "*Feral Tribune*",
12.02.1996. godine

IZVJEŠTAJ PATOLOGA DR. ZORANA
STANKOVIĆA

KOMITETU SRJ

ZA PRIKUPLJANJE PODATAKA O
IZVRŠENIM ZLOČINIMA PROTIV
ČOVEČNOSTI I MEĐUNARODNOG
PRAVA

"Dostavljam vam imena identifikovanih lica iz Gospića i okoline, čija su tijela pronađena kod Perušića a sudsko-medicinski obrađena 29-31.12.1991. godine na pravoslavnom groblju u s. Široka Kula..."

Svaki leš označen je velikim slovom latinice: **U** - označava početno slovo mesta Udbine gdje je ekipa obavljala deo svojih aktivnosti, **S** - označava da se radilo o sudsko - medicinskom pregledu i rednim brojem kako je pregled leševa obavljan.

1. U-S-2, **BRANKO ŠTULIĆ**, star 54 godine, istražni sudija Okružnog suda u Gospiću,

2. U-S-3, **BRANKO KUZMANOVIĆ**, star 53 godine, miliciner u penziji

iz Gospića,

3. U-S-4, **RADMILA STANIĆ** (?), profesorica iz Gospića,

4. U-S-5, **STANKO SMILJANIĆ**, star 54 godine, pravnik iz Gospića,

5. U-S-6, **RADMILA DIKLIĆ** (?), Šef Turist biroa iz Gospića,

6. U-S-7, **MIRA KALANJ**, stara 46 godina, ekonomist iz Gospića,

7. U-S-8, **N.N.** (m), pripadnik 'Policije',

8. U-S-9, **N.N.** (ž),

9. U-S-10, **N.N.** (m), pripadnik 'Policije',

10. U-S-11, **DANE BULJ**, star 55 godina, pravnik iz Gospića,

11. U-S-12, **ĐORĐE KALANJ**, star 52 godine, zamjenik Okružnog javnog tužioca u Gospiću,

12. U-S-13, **MILAN PANTELIĆ**, službenik RHMZ-SRH u Gospiću,

13. U-S-14, **MILEVA ORLOVIĆ** (?), iz Karlobaga,

14. U-S-15, **MILOŠ ORLOVIĆ** (?), iz Karlobaga,

15. U-S-16, **RADOVAN BARAĆ**, viši poštanski službenik iz Gospića,

16. U-S-17, **N.N.** (m),

17. U-S-18, **LJUBICA TRIFUNOVIĆ**, penzioner iz Gospića,

18. U-S-19, **PETAR LAZIĆ**, star 42 godine, radnik Industrogradnje OOUR Niskogradnja iz Zagreba,

19. U-S-20, **BORKA VRANEŠ**, penzioner iz Gospića,

20. U-S-21, **BOGDAN ŠUPUT**, star 56 godina, inženjer šumarstva iz Gospića,

21. U-S-22, **DUŠANKA VRANEŠ**, viša medicinska sestra iz Gospića,

22. U-S-23, **NIKOLA GAJIĆ**, star 58 godina, penzioner iz Gospića,

23. U-S-24, **ŽELJKO MRKIĆ**, službenik zatvora u Gospiću,

24. U-S-25, **N.N.** (ž)

Beograd, 20.12.1993. god."

ŽRTVE

VRANEŠ DUŠANKA, 1937. Gospić, civil, ident.;

VRANEŠ MILAN, 1951. Gospić, civil;

VRANEŠ NADA, 1953. Gospić, civil;

VUJNOVIĆ BRACO, 1943. Gospić, civil;

VUJNOVIĆ Đuro ĐURO, 1934. Korenica, civil;

VUJNOVIĆ Luka Jovo, 1939. Gospić, civil, ident.;

VUJNOVIĆ Janko MILOŠ, 1925. Gospić, civil, ident.;

VUNJAK Stevo BOJA, 1952. Gospić, civil;

VUNJAK MILAN, 1922. Gospić, civil;

VUNJAK Milan NEBOJŠA 1948. Gospić, civil;

ŽAKULA MILAN, Gospić, civil;

ŽAKULA SMILJA, Gospić, civil.

Sva navedena lica nalaze se na VERITAS-ovom spisku poginulih i nestalih u Gospiću i Karlobagu u jesen 1991.

GOSPIĆKA ZONA SUMRAKA

IZVJEŠTAJI

"HELSINKI VOČ", februar 1992.

"Vašington - Međunarodna grupa za ljudska prava 'Helsinki voč' optužila je preksinoć, po prvi put, hrvatske snage za kršenje ljudskih prava, kidnapovanje i ubistva Srba za vrijeme sedmomesječnog građanskog rata u Jugoslaviji, javlja UPJ.

'Mnogi kidnapovani Srbi iz odsdora nezavisne države Hrvatske vode se kao nestali ili su nađeni zvjerski ubijeni', izjavila je izvršni direktor 'Helsinki voča' **Džeri Lejber** u izvještaju koji je pripremljen za Kongresnu komisiju o bezbednosti i saradnji u Evropi.

Lejber je flagrantno kršenje međunarodnih normi u ratnim uslovima pripisala 'lokalnoj policiji i pripadnicima hrvatske vojske'. Dopuštajući da su u nekim slučajevima republičke vlasti izgubile kontrolu nad lokalnim vođama, Lejber je ipak zaključila da je hrvatska vlada odgovorna za ponašanje svojih predstavnika i da ima obavezu da istraži sve zločine učinjene na teritoriji koju kontroliše.

Direktor 'Helsinki voča' posebno je optužila hrvatske snage za masakriranje 24 pripadnika srpskog naroda nedaleko od Gospića, ali nije saopštila druge detalje o tom događaju.

To je prvi put da jedna nezavisna grupa za ljudska prava iznese optužbe na račun ponašanja Hrvatske u građanskom ratu u Jugoslaviji. I izvještaji 'Helsinki voča' prethodno su za kršenje ljudskih prava, masakr

civilnog stanovništva, torturu nad zarobljenicima i ubistva ratnih izvještača teretili Srbiju i federalnu armiju..."

"*Borba*", 07.02.1992.

POSMATRAČKA MISIJA EVROPSKE UNIJE (ECMM), 09.06.1992.

"Tim Golf koji su sačinjavali **Jan Wadsten** i **Leng Van Den Eynde** za period od 7. do 09. juna 1992. godine.

Komisija Vlade RSK za razmjenu zarobljenika, potkraj 1991. godine sačinila je spisak od oko 130 lica, uglavnom Srba, za koje se pretpostavljalo da su nestali u jesen te godine na području Gospića. Pošto je hrvatska Komisija negirala nestanke dogovoreno je da PM EZ (ECMM), istraži imena lica sa tog spiska. Nakon provedene istrage, ECMM je sačinio izvještaj iz kojeg objavljujemo nekoliko karakterističnih dijelova.

Sva imena pomenuta u ovom izvještaju nalaze se i danas na spisku nestalih ili poginulih Srba u Gospiću u jesen 1991. godine.

Do danas je ostalo nerazjašnjeno ko se timu ECMM predstavio u ime već tada ubijenih i ko im je dao lažne podatke o "živima van Gospića".

Tim je sastavljen na zahtjev Hum Cell/RC Split da istraži listu Srba sa Ličkog područja. Da bi ispunili ovaj zadatak, tim je lično posjećivao ljude sa spiska, također smo provjerili policijske dosjee, sudske dosjee, zatvorske izvještaje, komunalne izvje-

štaje, Crveni krst Hrvatske i Ured za izbjeglice u Gospiću. Takođe smo razgovarali sa raznim ljudima i prema svemu tome možemo da tvrdimo slijedeće:

Ljudi koje smo posjetili i koji su bili u dobroj fizičkoj kondiciji

15. **VRANJEŠ BORKA**, rođena 1927. u Gospiću, živi u Gospiću;
17. **BUNČIĆ SLAVKO**, živi u Gospiću;
18. **KOVAČEVIĆ MILAN**, živi u Gospiću. ;
23. **BEGIĆ ANKICA**, rođena u Gospiću, živi u Gospiću. . .

Ljudi za koje nam je rečeno da su živi i da žive van Gospićkog područja

2. **DIKLIĆ RADMILA**, rođena u Gospiću, živi u Beogradu;
3. **ĐAKOVIĆ DRAGAN**, rođen 1946. u Gospiću, a živi u Crnoj Gori...;
8. **PANTELIĆ MIRJANA**, rođena 1963. u Gospiću, a živi u Zagrebu;
9. **POTKONJAK BRANKO**, rođen u Gospiću, a živi u Kninu...;
11. **STOJANOVIĆ NIKOLA**, rođen u Gospiću, sada živi u Istri...;
13. **TREŠNJIĆ NEBOJŠA**, rođen 1954. u Divoselu, ima brata u Gospiću. Viđen je na TV Beograd 5. juna;
14. **MAŠIĆ MILAN**, šef autoservisa u Gospiću, sada to isto ima i u Kninu;
15. **ŠUPUT BOGDAN**, živi u Puli
16. **UZELAC MILAN**, živi u selu Medak...

Tim Golf je posjetio zatvor u Gospiću 8. juna u 12.30 sati i bilo nam je dozvoljeno da pregledamo dosjee i ćelije. U zatvoru nije bilo nikoga od pomenutih imena, nije ni bilo nikakvih ratnih zarobljenika."

ŽRTVE

DELAČ JOSO sin *Jose*, 1954.;
JURIŠIN ŠIME, 1928.;
PAVLETIĆ MARTIN sin *Ivana*, 1942.;
PEĆINA ANTE sin *Andrije*, 1942.;
PEJINOVIĆ MIŠO sin *Stipe*, 1950.;
POČUČA MARICA kći *Ivana*, 1929.;
RAČIĆ JOSIP sin *Fabijana*, 1900.;

RAJČEVIĆ - VUKIĆ ANKA kći *Marka*, 1939.;
TOMLJENOVIĆ MARICA kći *Nikole*, 1971.;
VALENTIĆ MARIJA kći *Tome*, 1921.;
VOJNOVIĆ ANA kći *Ivana*, 1933.;
VOJNOVIĆ MILAN sin *Mile*, 1938.;

VORKAPIĆ - ŽIVČIĆ ANICA kći *Ivana*, 1932.;
VUKČEVIĆ LJUBO sin *Dušana*, 1933.

Sa spiska MKCK (ICRC) nestalih lica u Gospiću u jesen 1991. godine

VEČESLAV KOCIJAN

I VRHOVNIŠTVO ZNA ZA GOSPIĆ!

"Prošlo je već tri mjeseca od nestanka oko 150 Gospićana civila, no vlast se ni u jednom trenutku nije o tome izjasnila ili ne daj bože osudila. Znači li to da netko u vrhu podržava ono što se u Gospiću događa?"

Sve je otpočelo 16. na 17. listopada kada su u noći pripadnici gardijske policije počeli upadati u skloništa i pod prijetnjom odveli dva kamiona ljudi, uglavnom Srba, među kojima priličan broj žena i staraca. Uniformirani koji su ih vodili ili su bili nepoznati Gospićanima ili su imali maske na licu. Sljedećih su dana ljudi nestajali iz svojih stanova, s radnih mjesta, iz kafića... a Gospićem je zavladao strah. Od tada se za većinu ne zna kako su završili.

Ubrzo se rodbina počela interesirati za sudbinu nestalih. Raspitivali su se u gospićkom MUP-u, u Kriznom štabu, pa čak i u Centru za socijalnu skrb, no nitko o tome nije ništa znao. Nakon nekog vremena u stanove nestalih počeli su se, s rješenjima, useljavati neki drugi ljudi, a priča je po privatnim vezama stigla i do Zagreba. Pokušavalo se putem privatnih veza u Vladi ili u vlasti doći do bilo kakvih podataka, a budući da se radilo o ljudima lojalnim Republici Hrvatskoj strahovalo se da se oni ne iskoriste za neku razmjenu, jer bi ih četnici s druge strane sigurno poubijali. No, i dalje je svaki odgovor bio isti - ništa se ne zna. Zanimljivo je spomenuti da se među nestalima nalazio i gospićki javni tužitelj **Dorđe Kalanj**, pa je i Olujćevo tužiteljstvo moralo biti upoznato s onim što se događa, no u ovom slučaju, očito vrlo neugodnom za vlast, ni ekspeditivnost tužiteljstva nije bila na visini.

Tek nakon što je **Ivan Zvonimir Čičak** u svojoj kolumni u

'Slobodnoj Dalmaciji' postavio pitanje Gospićana (prije toga nazvavši članove Vlade, **Granića** i **Mišetića**, davši im rok da se to riješi kako ne bi izašlo u novinama), a zatim i tjednik 'Danas' - stvari kao da su se počele rješavati. To je bilo sredinom studenoga. Predsjednik Vlade **Franjo Gregurić** inicirao je istragu cijelog slučaja, zaduživši **Josipa Boljkovca**, koji je to prebacio na MUP i pomoćnika ministra **Smiljana Reljića**. U to vrijeme ljudi su sami obilazili sve one za koje su vjerovali da im mogu pomoći: kabinet **Franje Tuđmana**, ministra UP-a **Ivana Vekića**, **Stipu Mesića**,... a s više strana sa slučajem su upoznati i šef Europske misije u Zagrebu **Ed Coestal** i predstavnici Međunarodnog Crvenog križa. Tada su haški pregovori o sudbini Hrvatske i Jugoslavije bili na vrhuncu, pa je jednom prilikom **Wienandts** priupitao **Živka Juzbašića** što se to događa u Gospiću. Ministar 'za Srbe' nije mu mogao odgovoriti.

Ilustrativan je primjer supruge jednog nestaloga, inače uglednog građanina Gospića, koja je tražeći supruga obišla sve kabinete - Franje Tuđmana, Franje Gregurića, **Žarka Domljana**, **Stipe Mesića**, **Dure Perice**, **Ivana Vekića**, **Gojka Šuška**, te uputila dopise s molbom da joj se pronađe suprug čak i tadašnjem glavnom tajniku Ujedinjenih naroda **Peresu de Cuellaru**, ministarskom vijeću EZ-a, konzulatima SAD, SSR-a, Velike Britanije, Francuske, Italije, Njemačke, Komisiji za ljudska prava UN-a... Za njega je osobno urgirao, budući da ga je poznavao **Jurica Pavelić**, pa i Franjo Gregurić, no to očito nije bilo dovoljno da bi se probila gospićka zona sumraka. Za to su vrijeme Gospićani koji su se sklonili u Bosnu u dva navrata tražili i bili primljeni kod američkog ambasadora **Warrena Zimmermanna**, a da li slučajno

- na područje Gospića dva je puta dolazila promatračka misija i obišla ga je, kao i osobno predsjednik Tuđman. Novinski izvještaji govorili su kako je Franjo Tuđman pohvalio obranu grada, no oni bolje upućeni tvrdili su da je nestanak ljudi bio razlogom njegova dolaska i da je tom prilikom jako ukorio pojedine vodeće ljude. Ali, rezultati su i dalje bili nikakvi, što više u režimskim dnevnicima slučaj Gospić poslužio je kao primjer djelovanja KOS-a i podmetanja glasila. Doduše, policija je nakon Gregurićeve inicijative počela raditi na tom slučaju, no u prvom kontaktu odgovornost se pokušala prebaciti na HOS ili na diverzante JNA, unatoč tome što ni jedna solucija nije bila utemeljena, a i po izjavama svjedoka znalo se o čemu je zapravo riječ. Prošlo je još mjesec dana u kojima je policija obećavala riješiti slučaj 'za dva-tri dana', da bi sredinom prosinca bio uhapšen **Tihomir Orešković**, jedan od ključnih ljudi gospićke obrane, a protiv još nekih podnesene su krivične prijave...

Jednako tajno kako je uhapšen, nakon nekoliko dana Tihomir Orešković našao se na slobodi...

Istodobno je predsjedniku Tuđmanu upućena i peticija 'pučanstva općine Gospić', koju je po svemu sudeći sa sobom donio njihov saborski zastupnik Miroslav Petry, u kojoj se navodi...

'Uz iskrenu zahvalnost za sve što ste učinili za Hrvatski narod, slobodni smo Vas zamoliti da osobno utječete kako bi gospodin Tihomir Orešković ponovo bio s nama...

Gospodin Orešković je bio, slodobni smo reći, inspiracija mnogima od nas, podstrek u trenucima malaksalosti, movens u trenucima posustalosti. Hrvatska Lika mu zasigurno puno duguje o čemu će i budućnost svoje reći'..."

"Slobodni tjednik", 22.01.1992.

CHUCK SUDETIC

DOKAZ O MASAKRU

"U ovom zabačenom, snijegom pokrivenom seocetu pod kontrolom Srba, lokalnih milicajaca i jedinica JNA, patolozi su sakupili čvrste dokaze o masovnim ubistvima Srba - civila iz grada Gospića počinjenih od strane hrvatskih ekstremista.

Lokalni Srbi, patrolirajući ničijom zemljom pored sela Široka Kula 25.12.1991. naišli su na ugljenisana tijela 15 muškaraca i 9 žena - izjavio je danas pukovnik **Milan Milivojević** komandant u JNA.

'Tijela su nađena na izloženom području linije fronta', izjavio je pukovnik.

'Identifikovali smo 12 tijela kao Srbe odvedene iz svojih kuća u Gospiću 16. i 17. oktobra' izjavio je **dr. Zoran Stanković** patolog smješten u Beogradu koji vodi vojnu istragu nad leševima.

Ova otkrića leševa potvrđuju osvetničku brutalnost borbe koja je trenutno u prekidu, i u kojoj su pola od procenjenih 10.000 mrtvih bili civili.

Do sada, za većinu sukoba srpska strana je bila optuživana u izvještajima strane štampe i međunarodnih organizacija, za ekscese i nedisciplinu koja je uključivala ubijanje civila od strane neregularnih trupa i rezervista JNA.

Izvještaj objavljen danas u 'Helsinki Vatch' Organizaciji za ljudska prava opisuje i dokumentira 14 incidenata u kojima su srpske neregularne snage ubile najmanje 200 hrvatskih civila ili nenaoružanih boraca, uključujući 43 ljudi u selu Voćin sredinom decembra.

Srbi se mjesecima žale da su njihovi civili također bili žrtve nasilja, ali do sada srpske političke vođe i predstavnici Armije nisu pružili ni jedan pravi dokaz za određene primjere.

'Ovo su uradile kukavice' rekao je dr. Stanković, gledajući stotine fotografija označenih tijela, od kojih su mnoga bila u komadima.

'Ovaj rat je pružio šansu primitivcima sklonim nasilju.'

'Slike jasno pokazuju da su neke od žrtava ubijene metkom u prsa ili u potiljak. Nekoliko žrtava je imalo lubanje smrskane tupim predmetom', rekao je dr. Stanković.

'Ovo je bio sudija **Branko Štulić**', rekao je dr. pružajući fotografije sa tijelom označenim S-2, 'on ima ranu od noža u vratu'.

Ostale žrtve su bile poznate gospićkoj zajednici, uključujući tužioca, jednog advokata penzionog fonda i nastavnika rekao je.

'Ubice su spalile tijela na gomili, zasigurno benzinom ili nekom drugom zapaljivom tečnošću', rekao je doktor.

'Tijela su ležala na otvorenom dva mjeseca', rekao je pukovnik Milivojević.

'Hrvati koji su ovo učinili ostavili su tijela na mjestu sumljivo blizu fronta, kao da su time željeli dokazati srpski masakr nad Hrvatima'.

Srbi tvrde da je najmanje 150 ljudi nestalo iz Gospića i okolnih sela od početka borbi u ovom kraju, u zadnjih pet mjeseci. Za mnoge je rečeno da su odvedeni od strane maskiranih naoružanih Hrvata.

Jedan zagrebački časopis je ove sedmice objavio listu 61 osobe, koje su nestale u Gospiću, 18 ih je navedeno kao ubijenih.

Hrvatske vlasti nisu objavile nikakav napredak u njihovoj istrazi vezanoj za nestanke iz Gospića uprkos brojnim zahtjevima rodbine nestalih lica i stranih diplomata.

Za **Milicu Smiljanić**, 42 godišnju polusrpskinju - pola hrvaticu knjigovođu iz Gospića ovo grozno otkriće je prekinulo tromjesečnu nadu da će njen muž, jedan srpski advokat, da se

vрати nakon što je odveden od strane pet naoružanih Hrvata 16.10.1991. godine u 11,30 u noći.

'Moj muž Stanko je broj 5', kaže gospođa Smiljanić, koja se vratila na Debelo brdo danas da organizuje sahranu.

Njen djever Milan koji je bio mentalno poremećen je među nestalima.

'Jedva sam prepoznala Stanka' rekla je ona pokazujući pocrnjelu muževljevu burmu iz plastične vreće.

'Pogledajte, moje je ime ugravirano sa unutarne strane', rekla je i 'tako sam znala da je to on'.

'Stanko nije bio ni za koga opasan' rekla je, 'sakupljao je markice i igrao šah. Imao je srčanu manu i nije bio u stanju da služi bilo kojoj armiji'.

Gospođa Smiljanić je prisustovala odvođenju muža i prepoznala je jednog od ljudi koji su joj odveli muža kao lokalnog Hrvata.

'Bilo ih je pet, četvorica su imali zelene maske', rekla je opisujući kako su naoružani ljudi odveli šest osoba, uključujući i dvije žene, iz podruma kojeg su ona i njena familija koristili kao sklonište, zajedno sa desetak ostalih ljudi, za vrijeme borbe u Gospiću.

'Mogli ste im vidjeti samo oči. Onaj što nije nosio masku, plavokosi je nosio također naočare sa bijelim okvirom'.

'Plakala sam histerično', rekla je.

'Molila sam ih da mi ostave muža, ali su ga oni zavezali i odveli. Onda su nam rekli da siđemo u podrum i ne govorimo ništa nikome.'

'Ni jedan od njih se nije nikada vratio nazad', rekla je, dodajući da je provela slijedećih nekoliko sedmica zajedno sa susjedima u podrumu, u strahu da se ljudi, koji su joj odveli muža mogu vratiti nazad po nju.'

"The New York Times Internacional", 25.01.1992.

GOSPIĆKA ZONA SUMRAKA

SUDSKI POSTUPCI

“Vjesnik”, 13.09.2000.

UHIĆENI TIHOMIR OREŠKOVIĆ, MILAN KARIĆ I JOŠ 12 OSOBA

“ZAGREB - Zbog osnovane sumnje da su sudjelovali u organizaciji i izvršenju ubojstva **Milana Levara**, koji je prije nekoliko godina svjedočio pred Haškim sudom o zločinima počinjenim u Gospiću, u utorak prijepodne djelatnici MUP-a uhitili su u Zagrebu **Tihomira Oreškovića** i još 10 osoba, dok su pripadnici Vojne policije u Gospiću lišili slobode časnika sigurnosne izvještajne službe (SIS) **Milana Karića**, te umirovljenike časnike Hrvatske vojske **Ivana Rožića** i **Ivicu Čačića**...

Tihomir Orešković poznat je hrvatskoj javnosti, jer ga je pokojni Levar u nekoliko svojih istupa optužio, zajedno s generalom **Mirkom Norcem**, da je organizirao likvidaciju gospićkih Srba tijekom 1990. i 1991. godine. Iste godine Orešković je bio i uhićen te iz Gospića sproveden u Zagreb ali je, na zahtjev tadašnjeg ministra obrane **Gojka Šuška**, pušten i protiv njega je obustavljena svaka istraga. Međutim, Ante Karić, povjerenik Vlade RH za općinu Gospić, je u više navrata upozoravao na postupke Tihomira Oreškovića i drugih pojedinaca za koje se govorilo da su umiješani u ratne zločine. Međutim, nikakva upozorenja nisu otvorila nove istrage. U krugovima bliskim hrvatskoj obavještajnoj zajednici za Tihomira Oreškovića, koji je prije Domovinskog rata, proveo jedno vrijeme u inozemstvu, govorilo se da je prošao vojnu i obavještajnu obuku u nekim središtima u Srednjoj i Južnoj Americi, u kojima su američki stručnjaci obučavali pripadnike desničarskih vojnih i paravojnih postrojbi.”

“Slobodna dalmacija”, 16.09.2000.

PETORICA IZ GOSPIĆA OSTAJU MJESEC DANA U PRITVORU

“RIJEKA - Istražna sutkinja riječkog Županijskog suda **Sajonara Čulina** donijela je jučer rješenje o provođenju istrage i određivanju pritvora u trajanju od 30 dana gospićkoj petorici osumnjičenika **Tihomiru Oreškoviću, Ivici Rožiću, Martinu Markoviću, Ivanu Jovanoviću** i **Josi Miletiću**, prepraćenima dan prije u riječki zatvor nakon što je Vrhovni sud prebacio sudsku nadležnost iz Gospića u Rijeku...

Prema istražnom zahtjevu objavljenom u petak svima se stavlja na teret jedno kazneno djelo koje nije vremenski definirano i odnosi se na likvidaciju 40 osoba srpske nacionalnosti, a počinila su ga, navodno, četvorica osumnjičenih po Oreškovićevu nalogu...

Inače, svi su osumnjičeni negirali učinjenje nedjela pred Sajonarom Čulinom i većina ih drži da je to politički proces i montaža po komunističkom principu - ‘izmisli neprijatelja pa ga onda hapsi’.”

“Tanjug”, 26.09.2000.

OBORENA TEZA ODBRANE DA SU OPTUŽBE PROTIV “GOSPIĆKE PETORKE” NEODREĐENE

“ZAGREB - U krivičnoj prijavi protiv **Tihomira Oreškovića** i još četvorice osumnjičenih za ratne zločine nad Srbima u Gospiću, suprotno tvrdnjama odbrane o neodređenosti optužbi i medijskim nagađanjima, precizno se navodi broj ubijenih, njihova imena i vreme pogubljenja. U krivičnoj prijavi se precizira da su zločini počinjeni 16. i 25. 10.1991. godine i navodi desetak lokacija gde se to dogodilo,

među kojima su i Lipova Glavica, Trnovac, Perušić i Crni Dabar. Orešković, koji je tada bio sekretar Kriznog štaba za Liku, osumnjičen je kao organizator pogubljenja, a **Ivica Rožić, Ivan Jovanović, Martin Marković** i **Joso Miletić** kao izvršioци. Njima se stavlja na teret ubistvo 58 srpskih civila, čiji je identitet poznat iz zapisnika o obdukciji, a među imenima pobijenih su i imena **Stojana Bogdanovića, Momčila Mandića** i **Mile Vujićevića**, koji su pogubljeni 25. oktobra 1991. a njihova tela su pronađena kod mesta Crni Dabar. Ostali pobijeni takođe su identifikovani, o čemu postoji opsežna dokumentacija o obdukciji. U prijavi se, takođe, navodi da je Orešković 16.10.1991. godine rekao da se, prema odluci vlade, mora likvidirati grupa od 15 Srba, objasnivši to kao polaganje ‘ispita iz hrvatstva’.”

“GOSPIĆ - '91” PRED HAŠKIM SUDOM

VERITAS je svoj dosije Gospić -'91 predao istražiocima Haškog suda (ICTY) 09. marta 1995. godine u Kninu.

Haški sud je 1997. godine započeo intenzivnu istragu za zločine počinjene nad Srbima u Gospiću. Ključni svjedoci u ovom slučaju su Hrvati **Tomislav Orešković, Zdenko Ropac, Zdenko Bando** i sad pokojni **Milan Levar**, i sami pripadnici HV i MUP-a i direktni učesnici u gospićkom zločinu. Pošto su poslije svjedočenja i oni i njihove porodice dobijali prijete, čak i smrću, početkom 1998., svi osim Levara, emigrirali su iz Hrvatske u Njemačku, koja im je trebala pružiti utočište u dogovoru sa Haškim sudom.

Pošto je Hrvatska odlučila da sama vodi postupak protiv (nekih) počinioca zločina nad Srbima u Gospiću, ICTY je dao primat nacionalnom sudu, ali će pažljivo pratiti ovaj postupak.